Suomen Pankin asiantuntijalausunto VTV:n finanssipolitiikan valvonnan raporttiin 2023

Tarkastusvaliokunta 13.3.2024

Jarkko Kivistö
Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto, Suomen Pankki

Taloussuhdanne ja julkisen talouden tila

- Taantumasta tuli odotettua syvempi ja pidempi, mutta kasvu on käynnistymässä vuoden 2024 aikana
  - Suomen Pankin väliennuste julkaistaan 15.3.2024
  - VTV:n analyysi rikastaa kuvaa ajantasaisesta suhdannevaiheesta

- Julkisen talouden alijäämä ylittää 3 % vuodesta 2024 lähtien ja velkasuhde jatkaa kasvua kohti 80 prosenttia
  - Julkisen talouden velkaantuminen jatkuu, mikä on tällä hetkellä poikkeuksellista koko EU:n piirissä
  - Työeläkelaitosten ylijäämät sumentavat kuvaa koko julkisyhteisöt-sektorin velkaa synnyttävästä alijäämästä

SUOMEN PANKKI EUROJÄRJESTELMÄ FINLANDS BANK EUROSYSTEMET

Arvio hallituksen finanssipolitiikasta

- Hallitusohjelman 6 mrd. säästöt osin epävarmoja
  - Suoria menoleikkauksia noin 3 mrd. → ennusteisiin vain täsmennetyt toimet
  - Hyvinvointialueiden toiminnan kehittäminen noin 1 mrd.?
  - Työllisyystoimien vaikutus työllisyyden kasvun kautta 2 mrd.?

- Veropolitiikka keventävää
  - Lisäksi työttömyysvakuutusmaksujen alennus
  - Veroaste laskee myös rakenteellisista syistä
  - Valittu linja ei tue julkisen talouden sopeutusta lyhyellä aikavälillä

- Investointiohjelma 4 mrd. kasvattaa alijäämää
  - Rahoitus pääosin omaisuutta myymällä ja Valtion asuntorahaston pääomaa purkamalla
  - Nettovarallisuus pienenee samoin kuin velkarahoituksen tapauksessa
  - VTV kritisoi kehyskirjausta – kehysmenettelyn laadusta syytä pitää huolta

SUOMEN PANKKI EUROJÄRJESTELMÄ FINLANDS BANK EUROSYSTEMET

EU:n finanssipolitiikan sääntöjen uudistus ja nykyisten EU-kriteerien saavuttamisen tilanne

- VTV:n raportissa analysoidaan tarkkaan myös EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen uudistusta ja sen vaikutuksia
  - Vaikka sääntöjen pääperiaatteet viimeisteltiin vasta raportin ilmestymisen jälkeen, analyysi on hyödyllinen ja toivottavasti toistetaan, kun uusi sääntökehikko on otettu käyttöön
  - On kiinnitettävä huomiota Suomen työeläkejärjestelmän vaikutukseen laskelmissa, jotta saadaan realistinen kuva sopeutustarpeesta

- Nyt myös riski liiallisen alijäämän menettelystä

- Uuden sääntökehikon vuoksi myös kotimaista finanssipolitiikan ohjausta säätelevää lainsäädäntöä syytä uudistaa
  - Menosäännön soveltaminen julkisen talouden eri sektoreihin
  - Kotimaisten erityispiirteiden huomiointi
  - Kansallisten finanssipolitiikan valvojien roolin vahvistaminen

SUOMEN PANKKI EUROJÄRJESTELMÄ FINLANDS BANK EUROSYSTEMET

Mitä hallituksen talous- ja finanssipolitiikan päätöksenteossa tulisi huomioida keväällä 2024?

- VTV toteaa finanssipolitiikan mitoituksen elvyttäväksi tai neutraaliksi – suhdannetilanne ei enää 2024–2025 vaadi elvyttävämpää finanssipolitiikkaa

- Vaalikaudella tarvitaan 6 mrd. euron suorat sopeutustoimet, jos velkasuhde halutaan vakauttaa ja kääntää alenevalle uralle keskipitkällä aikavälillä
  - Tämä merkitsee noin 3 mrd. euron lisäsopeutustarvetta
  - Laaja-alaisia, tuloihin ja menoihin vaikuttavia toimia

- Julkiseen talouteen on hyvä luoda puskuria heikompia aikoja varten
  - Yhteiskunnan haasteet eivät näytä helpottuvan

SUOMEN PANKKI EUROJÄRJESTELMÄ FINLANDS BANK EUROSYSTEMET